

החומר
שאלה
זכרון

עבודתו. ונפרט, שבאברהם יעקב ומשה שהוכתרו ב"ם נאמר זה בשלמותו וצדקתו. וביזאת לחתונה, הרי להפירוש דב"ם נח הוא נייחא לעליונים ופייחא לחתונים, הרי הנייחא לחתונים נה"י דוקא לאחר שוירח ה' את ריח הנייחא גו', שאז נעשה הנייחא לחתונים, דעוד כל ימי הארץ דרע צעיר וקור וחוים וקייץ וחורף ויום וליילה לא, שבוחו גו"ז, את קשתו נחתי בענין גו"ז, הרי שהנייחא לחתונים נה"י דוקא לאחר המבול. ומהרה מזו, שגם הנייחא לעליונים בהנייחא לחתונים, וע"ז המבול, כרי הנייחא לעליונים להקב"ה [שגם הוא נקרא צדיקו של עולם], מה שארז"ל בנוגע להקב"ה, אמר הקב"ה לא אבוא בירושלים של מעלה ע"ד נח איש צדיק, אמר הקב"ה לא אבוא בירושלים של מעלה עד שאבוא בירושלים של מטה, ולמה נאמר נח נח ב"ם לפני וירח ה' גו'. וממ"נ או שה' צדיק לכתוב נח נח ב"ם לפני בראשית כשנולד נח ולא בתולדות נח, כשנח הוליד תולדותם כפשוטם, או כפירוש רש"י שצדיק תולדותיהם של צדיקים הם מעשים טובים, או בשלילת עבודתו, לאחר שוירח ה' את ריח הנייחא גו'. וגם צד"ב, דהנה איחא בזה"ו, על הכתוב אלה תולדות נח נח איש צדיק ר', חייא פתח, ועמ"ל כולם צדיקים לעולם ולירשו ארץ כו', ח"ת, כל ישראל איח לך חולקא לעמא דאתי, מאי שמעא בגין דנטריל בריה דעלמא אחייני עלי, ומזה מובן, (מה שנה איש צדיק הוא לכאורה מיישאל, והיינו, דלאחר כל השקו"ט בפירוש דברי הדרה מהי השיבות דנטיית הבריה דכאורה מיישאל לח איש צדיק, הרי כן אתא בזה"ו איש צדיק שייך הוא לכאורה מיישאל. ועפ"ז צד"ב לומר דענין נח נח ב"ם שייך גו"ז לכאורה מיישאל, וצלה"ו, מה ענין נח נח ב"ם בעבודת כאורה מיישאל.

ד"ר ר' יצחק יע"פ המבואר באורח"ט, דבנה ותיבת נח ב' פירושיים. פירוש הראשון, דהתיבת היא יסוד אימא, ונח הוא יסוד אבא, ודחו מה שנה נכנס אל התיבה, בא אל התיבה, אבא, ודחו כ"ז ע"פ המבואר באורח"ט, דבנה ותיבת נח ב' פירושיים.

- 7) שם, כב. 8) שם ט, יג. 9) תענייה ה, א. 10) ב"ר פמ"ט, ט. 11) ריש פרשתנו - שם, ריש ע"ב. 12) ישע"י, ט, כא. 13) פרשתנו טג, א. שם (כרך ג) חקצז, א. חרז, טע"א ואילן. 14) פרשתנו ז, א.

הנחת ה"ת בלתי מוגה

בס"ד. ש"פ נח, ג' מרחשוון ה'תשס"ב. הנחת ה"ת בלתי מוגה

אלה תולדות נח נח איש צדיק גו"ז, וידוע הדין בזה"ו שנאמר נח נח ב' פעמים. וישנס בזה"ו כמה ביאורים, בהתוספתא לזרהמזרח, כל צד"ק וצד"ק די בעלמא אית לך' הריז רוחיך (בהינת נפש ורוח), ורוח חד בעלמא צדיק, ורוח חד בעלמא דאחי, ורחי משכה בכוחו צדיק, משה משה יעקב יעקב אברהם אברהם כו'. בר"מ אצטק דליא כתיב ב' כמה דכתיב בהו, בגין ד'יצחק בשעת דאחקרב על גבי מדבחה, נפקא נמתי, דהוה בריה, רחא עלמא כו' ונחתי ב' דעמתי, דעלמא דאחי. ומאז דמפשי בזה"ו דמה שנאמר נח נח ב"ם רומ' על הרוח שבמעא ד"ז ועל הרוח שבמעא דאחי. ובמדרש איתא, ונח מלשון נייחא דרוח, ומה שנאמר נח נח ב"ם הוא נייחא לעליונים ונייחא לחתונים, או נייחא לחתונים ונייחא לעליונים. וז"ל דב' הפירושיים, רוחא בעלמא ד"ז ובעלמא דאחי, ונייחא לחתונים ונייחא לעליונים, וז"ל דב' הפירושיים, ומה שצ"ל, דאחי עליונים לעשותם וללמד לעליונים, ומזה נמצא דעלמא ד"ז הוא בהתחונים, שעליו לקבל שכל, ולעשותם, ונמצא דאחי הוא בעליונים, שעליו ארז"ל למחר לקבל שכל.

וצריך להבין [בהדושי רבוהונו נשיאינו לא הוכחו הדיוקים וצדקתו], דהנה לב' הפירושיים הנ"ל, הרי מה שבאמר נח נח ב"ם, ה"ז מורה על שלימות עבודתו, וכך נייחא לעליונים ובעלמא דאחי הוא בשלימות עבודתו, וא"כ למה נאמר נח נח ב"ם בהמשך לאלה תולדות גו', שהכונה באלה תולדות כאן הוא, כמו שפירש רש"י, שצדיק תולדותיהם של צדיקים הם מעשים טובים, דהיינו בתחלת עבודתו, ולא נאמר זה (נח נח ב"ם) לאחר המבול, כאשר וירח ה' את ריח הנייחא, בשלימות עבודתו -

- 1) פרשתנו ו, ט. 2) ריש פרשתנו - נט, טע"ב ואילן. הובא באורח"ט פרשתנו (כרך ג) חקצז, א ואילן. 3) ב"ר פ"ל, ה. וראה מה"כ שם. וראה גם חו"א ריש פרשתנו. 4) עירובין ד, כב, א. ע"ז ג, א. א. ע"פ. וראה גם ב"ר שם, ו. 5) פרשתנו ה, כא. 6) פרשתנו ו, ט.

ענין האמונה בלבד, מה שמאמין שכן הוא דבר ה', ואינו מספיק גם הענין דורעה אמונתו, היינו מה שמאמין שמכיון שהוא דבר ה' הרי בודאי יש ענין הסברה שכלים, אלא א"ל הבנה והשגה בפועל דוקא, ומה שטוען אז עם איז א שדך די ציריט, להתייגע בהשגה והשגה, (שהיא ודאי אמת גם כשאנו מבינים בהשגות), ויינוזל את הזמן לעסוק בענינים (מצוות) שביכולתו צו אויפטאן בהם, הרי בלימוד התורה צ"ל יגיעה והבנה והשגה דוקא. ומה שארז"ל אם קבלה היא נקבלה ואם לדין יש תשובה, הרי זה גופא (אם קבלה היא נקבלה) הוא, הסברה ששמוע זה איש מפי איש עד משה רבינו שממע זה מהקב"ה, ויתירה מזו, שגם בעניני אמונה, במצוות האמונה אלקות, צ"ל הידיעה שבוה, וכמ"ש התמב"ט 250 שהצורה היא לידע שיש מצו ראשון כו', בהבנה והשגה דוקא, וכמבאר בארוכה בקונטרס תורה החסידות לכ"ק מו"ח אדמו"ר 261, אשר כל זה הוא תכלית ההתפשטות. משא"ל בסקינים המצוות בתכלית תביטול דוקא לגבי רצונו של הקב"ה. ועד"ז הוא גם בענין המצוות שבתורה גופא, היינו, מה שלאמד ההלכה שבתורה עמ"נ לעשותה, שצ"ל בתכלית הביטול, ואינו שירך שישפיל עם הקב"ה איך צריכים להתייגע, שהרי אפילו עם מלך בור"ד איזו שייך שישפיל עמו איך צריכים להתייגע, כי הוא עומד קמי מלכא, יאכא"כ מלך מלכי המלכים הקב"ה. ועד"ז הוא גם במצוות לימוד התורה (שהרי לימוד התורה היא ג"כ מצוה), שצ"ל בתכלית הביטול, שצ"ל ברוב חתלה"ז, היינו, ובאשר בחר בנו מכל העמים, הוא דוקא הקדמה להבנה והשגה בתורה שלומד שדוקא עי"ד/נעשה אצלו התורה בחי' סם תינסם 28, שכי"ז הו"ע הניטול בתכלית.

וזוהו ענין ב' הבחינות דתיבת נח שצ"ל בעבודת כאו"א מישראל, העבודה דלימוד התורה והעבודה דקידום המצוות, שכי"ז ישנו בכאו"א מישראל, הן ביושבי אוהל, מארי תורה, והן בבעלי עסקים, מארי עובדין שביד. וכמארז"ל בנוגע ליושבי -

- (24) ל' הכתוב - תהלים לד, ג. (25) ריש הל' יסוה"ה.
- (26) פייג (ע" 14). (27) ראה ב"מ פה, ריש ע"ב. נדרים פא,
- א (וראה ר"ג שם). (28) ראה יומא עב, ב (ובפרש"י שם ד"ה זכה). וראה הל' ת"ת לאורז"ז פ"ד ס"ג. קונטרס עה"ח פיי"ב.

תחת ח' בלתי מוגה

היינו הלבשת יסוד אבא ביסוד אימא. ופירוש השני [ברוב הדורשים, וגם בהמשך וככה תרל"ז לכ"ק אדמו"ר מהר"ש, הובא רק פירוש הראשון, דהתיבה היא יסוד אימא, אבל באורז"ח כאן הובא גם פירוש השני], דהתיבה היא יסוד מלכות, ונת הוא יסוד ז"א, ודוה מה שנת נכנס אל התיבה, בא אל התיבה, היינו הלבשת יסוד ז"א ביסוד מלכות. ודוה מה שנאמר נח נח ב"פסי, כי בהתאם ל"ב הבהירות שבהתיבה, יסוד אימא ויסוד מלכות, צ"ל ב' בהינות (שזונה) בנח שיכנסו ל"ב הבהירות (השונות) שבהתיבה, יסוד אבא המתלבש ביסוד אימא, ויסוד ז"א המתלבש ביסוד מלכות.

והנה ב' הבהירות שבהתיבה נח, יסוד אימא ויסוד מלכות, בעבודה י"ל, שהוא החילוק בין תורה למצוות. דתורה שצריכים לקיימם בקבלת עול באשר דבר מלך שלטונו, הם בת' (יסוד) מלכות. וענין זה שתורה היא בינה ומצוות הם מל' שייך גם להידיעו בענין והנגלות (לנו ולבבנו) 19, ו"ה נגלות, דו' היא תורה וה' אחרונה היא מצוות. דהנה ו' הוא בת' מדות, ומדות שייכים לבינה, כי בינה היא אם הבנימס, ולכן תורה שהיא ו' (מדות) שייכה לבינה, ה' ראשונה. וה' אחרונה היא מצוות, דציון הה' מורה על ג' הקוין במחשבה דייבור ומעשהו. ומכיון שה' הבהירות התיבה, תורה ומצוות, הם באופן שזוה"א אחד מהשני, צ"ל שגם הענין דבא אל התיבה בב' הבהירות דתיבה (תורה ומצוות) הוא באופן שזונה אחד מהשני.

והענין הוא, דהנה לימוד התורה צ"ל בתכלית ההתפשטות, דע"י לימוד התורה נעשה יחוד נפלא כו"ג, וארז"ל מאן מלכא רבנן, והלימוד צ"ל דוקא בהבנה והשגה, ואינו מספיק רבנן -

- (15) פצ"ה. וראה גם אורז"ח שם (כרך ג) חרסט, א ואילך.
- ד"ה צוהר תעשה להתיבה תרנ"ח בתחלתו. (16) ראה ג"כ אורז"ח שם תרז, סע"א ואילך. תרח, סע"א. (17) קהלת ח, ד. וראה אגה"ת פ"ד (צד, ב). (18) לקו"ח ראה כט, ו ואילך. (19) ל' הכתוב - נצבים כט, כח. (20) מהללים ראה קיב, ט. וראה לקו"ח צו יא, ג. שמע"צ פה, ד. (21) תו"א מגיא קיב, ט. וראה לקו"ח ר"פ בלק. ד"ה באתי לגנני ה"שי"ת פ"ח (טה"מ ה"שי"ת ע' 122).
- (22) תניא פ"ה (ט, ב). (23) ראה גיטין ספ, טע"א.

תחת ח' בלתי מוגה

היינו בתחלת עבודתו, וכבי"ז אומר נח נח ב"פ, שגם בתחלת עבודתו, לפני וירח ה' את ריח הניחוח, בברך ישנו בזה הענין דבר, נייחיה דרוח ה' הניח רוח והתענוג שבבבדו, וכנ"ל דמכיון שישו אה"כ יתגלה התענוג שבבבדו, הנח גם בתחלת עבודתו ישנו הניחוח ע"י וירח ה' את ריח הניחוח. והחירה מזו, שישנו בזה פסוק גם הניחוח והתענוג שיתגלה לע"ל, ודבריהם במדרש עה"כ⁴¹ כי מי נח זאת לך, כתיב וערב לה מנחת יהודה וירושלים כמי עולם וגו', וכי אומר כמי עולם כמי נח⁴², שנאמר כי מי נח זאת לך, והתכונה בזה היא, שגם אז (בימי נח) ה' הגילוי דימני עולם, והרי הגילוי דימני עולם (לפירושו אחד⁴⁴) קאי על לע"ל.

דהנה הגם שנח"ל שגילוי התענוג דלע"ל שע"י מעשינו ועבודתנו עכשו הוא דוקא כשמעשינו ועבודתנו הם באופן דאצל וכו' עד לעבודת פרך, דלפום צערא אגרא, אעפ"כ, מכיון שהתורה היא תורת חסד⁴⁵, לכך נאמר מכיון שהזאת מצד אהרן הוא מדרד ומוגבל, ולכאורה, הרי נאמר בנימ אהרן אל קיסם⁴⁶, בני בכורא ישראל⁴⁷, וידועה תורה הבט"ש⁴⁸ דאבה הקב"ה לישראל היא כאהבה הורגים זקנים לבנם יחידים שנולד להם לעת זקנותם, ע"כ איז צריך להיות עבודה פרך כפשוטי וגם זה שנמצא באומרו וקישור של מלך ואעפ"כ בזה גופא ישנו הענין דהסתר אסתורי⁴⁹, נחשב הוא לעבודה פרך, כי הוא היפר טבעו ורגילותו. ומובן זה במכ"ש וק"ו מהמבואר בגמרא⁵⁰ דמלאכה אנשים ולעשים ומלאכה נשים לאנשים, נקרא בשם עבודה פרך, כי הוא היפר טבעו ורגילותו, והרי פשיטא דלכל יתבר של מלך מלך המלכים הקב"ה, הרי הענין דהסתר אסתורי פני הוא היפר טבעו ורגילותו, והוא עבודה פרך הני גדולה. והיינו, דגם בשיש לו דבררים המוכרחים, אשר לנך מלך דבררים - המוכרחים -

(40) איכ"ר בסופו. וראה גם ויק"ר פ"ז, ד. (41) ישע"י נד, ט (מהפסחה שבת זו). וראה בהבא להלן - אוה"ח פרושתו סח, א. שם (כרך ג) חרבג, א ואליל. (42) מלאכי ג, ד. (43) ראה אוה"ח כרך ג שם. (44) אוה"ח שם סח, א. (45) משלי לא, כו. (46) זאה יד, א. (47) שמו"ד, כב. (48) כשי"ש שם שם אות קלג. וש"נ. (49) ל' הכתוב - ויילך לא, יח. וראה כשי"ש שם אות לב. וש"נ. (50) סופ"י, ריש ע"ב.

הנחת ה' בלתי מוגבה

ליושב אוהליש כל האומר איך לי אלא תורה אפילו תורה איך לו, אלא ע"ל תורה וגמיה. ועד"ז לאזר, בנוגע לפעלי עסקים, שצ"ל אצלם ג"כ ליימוד התורה, דנוסף לזה דבכדי לידע את המעשה אשר יעשו צריך ללמוד ההלכות, או לשמוע אותם מפי אחריים, הנה נוסף לזה הרי גם הבעלי עסקים צריכים ללמוד תורה⁵¹.

והנה, ככמה דרשוסימיט מכוואר דענין תיבת נח בעבודה, הוא העבודה דתורה ותפלה. וכחורת הבעש"ש⁵², דח"בה הם אותיות התורה ותפלה, וזבא אל התיבה הוא הכניסה בתור האותיות של התורה ותפלה, וצורה תעשה לתורה, שצריכים לעשות שהאותיות (דתורה ותפלה) יהיו מאורכס⁵³, והיינו, שעבודה התפלה של תהי' בהתכוננות ובדחיקת הרוח⁵⁴, ועד"ז גם בלימוד התורה, שצ"ל ברחיקות ורחיקות דוקא, וכמבואר בתניא⁵⁵ דבלא דחילו ורחיקו לא פרחא לעילא, וצ"ל הגדפיך בלימוד התורה שלו, שעל ידם פרחא לעילא.

והנה התענוג דעבודה הני"ל יתגלה לע"ל, אבל הוא נמשך ע"י מעשינו ועבודתנו⁵⁶, דלפום צערא אגרא⁵⁷, וירידה צורך עליי, שעפ"י יתגלה לע"ל התענוג דעבודה הני"ל. ומכיון שגם בזמן העבודה כבר יודעים ע"ד התענוג שיתגלה לע"ל, לכן, הנה בעבודה היא עבודה פרך, וישנם כמה העלמות והסתרים בכ"ז, ע"י לביבת זר גופא שלע"ל יתגלה התענוג, בברך ישנו התענוג גם כמעשינו ועבודתנו עכשו, ורבת דמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה⁵⁸, ובמקום שמתשבחו של אתם שם הוא נמצא⁵⁹. וזהו אלה תולדות נח נח איש צדיק גו', דתולדות פירושו כנ"ל מה שעיקר תולדותיהם של צדיקים הם מעשים טובים, - היינו -

(29) יבמות קט, ב. וראה אגה"ק ס"ה (קה, סע"ב). וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקונטרס עה"ח שם. (30) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סקנה"ה ור"ס קנו. הל' ת"ח לאדה"ז פ"ג ס"ב וס"ד. וש"נ. (31) אוה"ח שם חרז, ב. (32) סה"מ קונטרסים ת"א מח, ב. וראה גם בהנסמך להלך הע' 34. (33) פרשתנו ו, שד. (34) סה"מ תש"ז ע' 200. וראה גם סה"מ תש"ב ע' 47. (35) פ"מ. (36) ראה תניא רפ"ז. (37) אבות פ"ה מכ"א. (38) קידושיין מ, א. (39) כשי"ש (הוצאת קה"ח) הוספות אות לת. וש"נ.

הנחת ה' בלתי מוגבה

בס"ד. ש"פ לך לך, יו"ד מרחשוון ה'תשמ"ב. הנתח ה"ח בלתי מוגה

לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביר גוי', ומבאר רבינו דוקן בתו"א (ריש פרשתנו 2) דהליכה זו יש בה ב' עניינים, כמ"ש וי"ל למסעיו, מסעיו ל' רבים, שהם ב' מסעות, מסעה למעלה וממעה למטה כו'. ונענין ההליכה מלמעלה למטה ממשיך ומבאר שם, דאברהם הוא אב רם, שכל הניגיל מכל רעיון, ומדרגא זו צריח ללכה מלמעלה למטה עד שבא אל הארץ אשר אראר, בתחנת המלכות, ועד לארץ כפשוטה. אמנ, אף שהליכה זו היא בתחינה ירידה מלמעלה למטה, מ"מ הרי ע"י ירידה זו נחוסף עילויי נאבור מןקרא שמו אברהם, היינו שנתוספה בו אות ה', כ"י אב המון גוים נתיח, כלומר, דמשום שירד למטה להיות אב המון גוים, לפיכך נחוספה בו אות ה', כ"י בכדי לרדת למטה יותר צריך להשפיע לקטל (כשנים או בשכל) יותר. וברוגמת החכם שכשהוא צריך להשפיע לקטל (כשנים או בשכל) היה צריך לבחנה יחירה כדי להשפיע, ודיש חכמים גודולים שאין ביכולתם להשפיע למטה ממליריגתם, ודוקא שלמה המלך שהי' חכם מכל האדם, לכן נאמר בו וידבר אלפים מדריגות, ובכל מדריגה היי' צריך את הדב"ש שכל שלש אלפים מדריגות, ובכל מדריגה היי' צריך להחלישו במשל שהוא דבר זר הדומה אל הנמשל [וע"ד מה שמובא בכמה מדרשי חז"ל משל למלך מלכי המלכים הקב"ה ממלך בשר ודם], והוא משום שהי' בו בינה יחירה. ועד"ז בעניינינו, דבכדי שיוכל להיות הירידה משכל הנעלם מכל רעיון אל הארץ אשר ארא, עד שיהי' אב המון גוים, היי' צריך שתחוסף בו אות ה'.

רענין ההליכה שמלמטה למעלה, מובא בדרושי חסידות (גם) כפ' לך לך [ומזה שהובא פירוש זה בדרושי פ' לך לך מובן דפירוש זה מוכרח הוא (לא רק מקום אחר, אלא) גם מצד פ' לך לך], וכך הוא גם הפירוש הפשוט במ"ש לך לך גוי', דאין מקרא יוצא מידי פשוטו, שהליכה זו הייתה במ"ש לך לך גוי', וממולדתך ומבית אביר, היינו מחוץ, שהוא חרוץ אף של מקום כעולם -

- 1) פרשתנו יב, א. יא, א ואילך. וראה גם תו"ח שם
- פ, א ואילך. אוה"ח שם (כרך ד) חרפה, א ואילך. שם (כרך ו)
- חמרכב, א ואילך. ד"ה זה תשליח. (3) פרשתנו יג, ג. (4) שם יז, ה. (5) מ"א ה, יא. (6) שם, יב. (7) שבת סג, א. וש"נ.

המוכרחים הם סוס לרכוב עליו ועבר לרוץ. לפניו, ועד שתמשיכים איש רצים לפניו, שכל אלו הם דברים המוכרחים לנח מלך, שלכך נוחנים לו את זה מקופה של צדקה, שאי אחא מצוה עליו לעשרות, ויש לו גם עשירות, אשר לנח מלך ענין העשירות הוא שנוחנים לו כל הון יקר, אוצרות הנגזרים מלך המלך, אשר מעולם לא השתמשו בהם והיו כמסים וחחומים מעין כל רואה, וגם המלך העצמו לא השתמש בהם לשום דבר, כמבואר בארובה בדרושי ההילולא⁵², שכ"ז נוחנים להבן מלך. הנה גם כאשר יש לו כל הדברים האלו, דברים המוכרחים וענין העשירות, וכ"ז שצריך לא נחשב לעבודה פור, כ"י ישנו הענין דהסתר אסתר, גם זה שצריך לא נחגלה בחי' פנימיות עת⁵³, וחסרה העבודה דבקשו פני אה פני ה' אבקש⁵⁴. וע"י מעשיו ובעבודתו, יתלה לעיל הנייחא דרוחא, שיהי' מנוחה ותענוג, וגם לפני זה יהי' ולכל בני ישראל ה"י אור במשבת⁵⁵, בגשמיות, בנ"י חיי ומדונא רוחא, ובאופן מראה באצבע⁵⁶, בגשמיות, ואח"כ תהי' אחותא דגאולה, ואח"כ גאולה האמתית והשלילה, במהרה במינינו ובעגלא דידך ממש.

*

- 51) כחובות סד, ב. פרש"י עה"פ ראה שו, ה. (52) ד"ה באחי לגנני ה"שליח פלי"א (סה"מ שם ע' 132) ופיי"ש (שם ע' 154).
- וראה גם שם פיי"ז (שם ע' 153). וראה פעי"ח שער הקו"ח פס"ו, לקו"ח שיה"ש בסופו. (54) מחלים כז, ה. וראה לקו"ח נצבים מלך, ג. שבת שובה סו, ג-ד. (55) בא ל, כג.
- 56) ראה שמור"ר ספכ"ג. תענית בסופה ובפרש"י שם ד"ה מראה באצבעו. פרש"י עה"פ בשלה טו, ב.

הנתח ה"ח בלתי מוגה